

real audio/video [rijel audyjo] (angl. = reálné, skutečné audio/video) – technologie umožňující přenos zvuku či videa v síti ↗internet „živě“ (v reálném čase, odtud název), zatímco při tradičním způsobu přenosu multimédií si uživatel „stahuje“ připravené soubory do svého počítače a pak si je přehrává. Prostřednictvím real audia či videa je tedy možné realizovat nonstop živé televizní či rozhlasové vysílání na internetu. Rozšíření této technologie však v současnosti zejména u nás brání nízká propustnost sítě a pomalé a nekvalitní připojení přes telefonní linku, na které je většina uživatelů internetu u nás závislá. (js)

recenze (z lat. *re-censeo* = přehlížet, posuzovat, uvažovat) – shrnující zhodnocení a posudek, druh publicistického ↗textu, jenž má za úkol především informovat a představit veřejnosti dílo (↗knihu, film, rozhlasovou či televizní inscenaci, výstavu atd.) v hlavních rysech. Na rozdíl od ↗kritiky nemá recenze příliš velký rozsah, a proto se soustřeďuje pouze na hodnocení výrazně kladných či výrazně záporných hodnot. Zároveň stručně představuje tvůrce, sleduje dílo do zrodu a zařazuje ho do kontextu další umělecké činnosti. Recenzenti jsou dnes v novinách velmi často považováni za základní kádr kulturních ↗rubrik. Někdy se recenzent ne zcela přesně zaměňuje za ↗lektora, jehož posláním je poskytovat připomínky ještě před dokončením, resp. zveřejněním autorského díla. Viz také anotace.

(nd)

recenzní výtisk viz **výtisk recenzní**

recipient (z lat. *re-cipio* – přijmout, vzít) – příjemce nějakého působení v sociální inter-

akci, např. čtenář, divák, návštěvník, posluchač, divák. (jh)

redakce (franc. *rédiger* = sepsat, stylizovat, redigovat, z lat. *redigo*) – **1.** kolektiv pracovníků sdružených do určité organizační struktury; redakce má část organizační a tvůrčí, vlastní rozdělení se liší podle typu ↗médií. Např. v redakci tištěných periodik probíhá sběr, ověřování, hodnocení a interpretování ↗faktů a ↗informací, zpracování materiálů dodaných ↗zpravodaji, ↗dopisovateli, externími spolupracovníky a ↗agenturami, na které navazuje ↗redigování a korigování ↗textů, jejich sestavování v žurnalistické celky včetně použití fotografií, ↗lámání apod. Součástí redakce je také sekretariát, ↗archiv a dopisové ↗oddělení, velká média mají i své regionální odnože. Postupně získala redakce periodik svou ustálenou a hierarchizovanou podobu: v jejím čele stojí ↗šéfredaktor se svými zástupci, dále vedoucími vydání, ↗editory, vedoucími ↗rubrik a oddělení a pod jejich vedením pracují jednotliví interní i externí redaktoři a další spolupracovníci. Obdobně, ale s technicky odlišnými výstupy pracují i redakce v rozhlasu či televizi. Redakce ↗nakladatelství se rovněž liší ve shodě se svým zaměřením a edičním profilem. Velká nakladatelství dělí své redakce podle zpracovávaných titulů, žánrů, zpravidla však na literární (zpracovává texty), výtvarnou (stará se o obrazový doprovod publikace) a technickou redakci (zajišťuje technický předpis sazby rukopisu i obrazového doprovodu). Malí nakladatelé tyto činnosti spojují, respektive pracují s externími redaktory; **2.** prostory, kde novináři pracují; **3.** synonymum pro úpravu textu – ↗redigování.

„Noviny se skládají z redakce, kde se no-

background [bekgraund]
(angl. *background* = po-

zadí; společenský profil, něčí minulost) – ve zprávě kontext (připomenutí např. předchozího vývoje události) nutný pro pochopení oznamované skutečnosti. V agenturní praxi je *background* zařazení i umístění *backgroundu* (třeba vzhledem na předpokládanou informovanost odběratele, proto je rozdíl mezi vysíláním pro klientelu domácí a zahraniční. Při tvorbě *backgroundu* se často využívají dříve vydané a archivované zprávy či v dokumentačních/databázích zpracované a tematicky utříděné faktografické údaje. Německá žurnalistika užívá pro příspěvek, který čtenáři k aktuální zprávě dodatečně přináší zevrubnější informace pro pochopení situace, termín *Hintergrundbericht* (doslova = pozadí zprávy). (lt)

barnumská reklama viz **reklama barnumská**

Sloupcová korektura této encyklopedie

či, rukopisu, a to ještě před odevzdáním do tiskárny, dále tzv. domácí korektury prováděné tiskárenským korektorem v tiskárně (dnes již jen zřídka), poté rozlišujeme korektury sloupcové a stránkové, na kterých se podílí nejen autor, ale i příslušný redaktor či jazykový redaktor – korektor, přičemž na vyžádání a v důsledku například velkého množství chyb může následovat i korektura korektury. Jak již bylo uvedeno, provádí se korektura nejen textu, ale i ilustrací, popisků atd., a to pomocí korekturních znamének, tj. normalizovaných znamének a zkratek pro vyznačování chyb, překlepů a dalších nedostatků sazby na příslušném otisku (podle ČSN 880410). Přes velmi rychlý vývoj procesu změn při přípravě tisku periodik

a neperiodických tiskovin má stále klasický korekturní proces svůj význam, a to vzhledem ke kvalitě přečteného textu. Viz také redigování textu, šotek tiskařský. (jh)

korespondent (z lat. *cor-respondeo* = vzájemně si odpovídat) – korespondenci rozumíme písemný styk, dopisování, zastarale i dopisování do novin. Korespondent je pak v širším smyslu synonymem pro zpravodaje, novináře, kmenového pracovníka redakce působícího mimo ústředí, např. tiskové agentury. Zpravodaj může být domácí či zahraniční, ale právě pro zpravodaje zahraničního se nejčastěji a v užším smyslu užívá označení korespondent. (lt)

kreslený vtíp viz **vtíp kreslený**

kritika (z řec. *kriteion* = posuzovat) – v širším pojetí metoda novinářské práce ve smyslu kritického hodnocení určité aktuální události či osobnosti, v užším smyslu žánr vyjadřující názor na dílo, posuzující jeho hodnoty, ozřejmující důvody jeho vzniku, zasazující je do životopisných, společenských nebo uměleckých souvislostí. Kritika jako publicistický útvar je velmi podobná recenzii, má však větší rozsah, nahlíží na kritizovaný produkt z více úhlů pohledu a snaží se nejen o informaci, ale i o pomoc při pochopení vzniklého díla. Podle svého zaměření na různé umělecké žánry se pak kritika ještě dělí na literární (poezie, beletrie i non-fiction), divadelní, hudební, filmovou a televizní apod.

František Xaver Šalda tvrdil, že „souditi znamená trpěti, míti soud, závazný soud o věcech, býti nucen, abys jej neustále tvořil, znamená stav těžkého utrpení... kritika jest nejhorší formou skepse...“ (nd)